

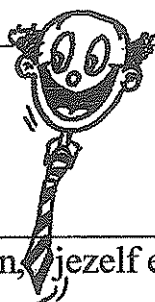
Hoofdstuk 10

**Controleren leesbegrip en
bijstellen van verwachtingen**

Les 1

Blijven controleren.

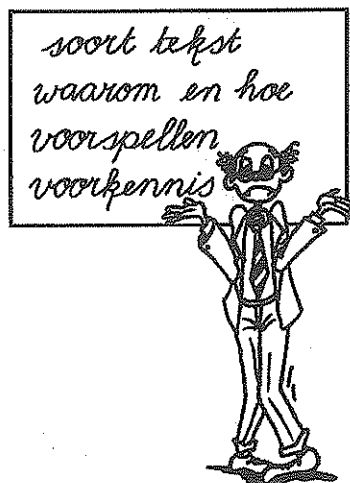
We hebben geleerd dat je voor je begint met lezen, jezelf een aantal vragen kunt stellen.

Deze vragen helpen je om je voor te bereiden op het lezen.

Zo is het makkelijker om een tekst te begrijpen.

Weet je nog welke vragen je jezelf moet stellen?

Schrijf ze hieronder nog maar eens op:

1.
2. EN
3.
4.
5.

De meester moet een verkeersles geven.

Om zich voor te bereiden op deze les kiest hij een tekst over verkeersregels.

Voordat de meester begint met lezen, stelt hij zichzelf de vijf vragen, om zich voor te bereiden op het lezen.

Dit zijn de antwoorden van de meester op deze vragen:

Dit is een leer- of weettekst.

*Ik ga deze tekst lezen voor de verkeersles,
Ik ga deze tekst grondig doorlezen.*

*Ik denk dat er iets nieuws in zal staan over het
verkeer.*

Ik ken al veel verkeersregels.

De maximumsnelheid.

Op de autosnelweg rijden veel auto's, vrachtauto's en motoren.

De maximumsnelheid is honderdtwintig kilometer per uur voor personenauto's en motoren.

Vrachtauto's mogen niet harder rijden dan tachtig kilometer per uur.

Chauffeur Jan Snel van het vrachtwagenbedrijf Haasjerepje reed te hard.

Hij kreeg een bekeuring en het bedrijf moest honderd gulden boete betalen.

De directeur van het bedrijf was nijdig op Jan.

"Je betaalt zelf die boete maar!" zei hij.

Jan Snel dacht dat hij slim was en bedacht een plannetje.

...

De meester merkt dat het toch niet om een leer- of weettekst gaat.

Het is meer een verhaalttekst over een chauffeur, die veel te hard reed.

In het begin van de tekst werden er wel wat verkeersregels uitgelegd,
dus dat klopt wel.

De meester leest verder:

De chauffeur Jan Snel van het vrachtwagenbedrijf Haasjerepje reed te hard. Hij kreeg een bekeuring en het bedrijf moest honderd gulden boete betalen. De directeur van het bedrijf was nijdig op Jan. "Je betaalt zelf die boete maar!" zei hij. Jan Snel dacht dat hij slim was en bedacht een plannetje.

...

Jan Snel schreef een brief naar het politiebureau.
In die brief stond dat hij negentig kilometer per uur had gereden en niet honderdtien zoals op de bekeuring stond.
Een dag later kreeg hij al antwoord.
In een brief stond dat het getal van honderdtien precies klopte.
De bekeuring moest gewoon betaald worden.
Er zat dus niets anders op en de chauffeur heeft de bekeuring toen maar betaald.

Wat de meester van tevoren had voorspeld klopte niet.
De tekst ging anders dan de meester verwachtte.
Het was een verhaalttekst in plaats van een leer- of weettekst.

*Door het stellen van vragen vóór het lezen kun je een tekst goed begrijpen.
Tijdens het lezen moet je jezelf ook af en toe vragen stellen:
Je moet jezelf vragen of het klopt wat je voor het lezen verwachtte..
Ook moet je bedenken of je nog steeds begrijpt wat je leest.
Je moet jezelf dus aanleren om tijdens het lezen af en toe te denken:*

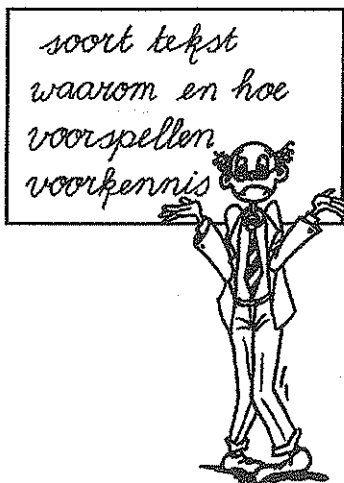
- * Snap ik nog steeds wat ik lees?*
- * Klopt het wat ik verwacht had?*

*Als je de tekst niet meer begrijpt moet je bedenken waarom dat zo is.
Als de verwachting niet meer klopt moet je een nieuwe verwachting opstellen.*

In de volgende teksten hebben we steeds een stop-teken gezet:

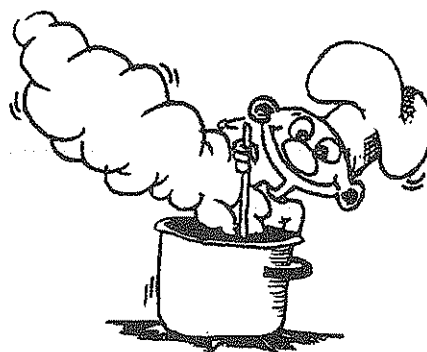
Als je dit teken ziet moet je jezelf vragen:

- * Snap ik nog steeds wat ik lees (of wat ik gelezen heb)?*
- * Klopt het wat ik had verwacht?*

Koken

Mensen eten bijna niets rauw op. We koken, bakken of braden het meeste eten eerst. Dat is eigenlijk best vreemd, want er zijn geen dieren die hun eten eerst klaarmaken en dan pas opeten. Een koe eet rauw gras, een wolf rauw vlees, een worm rauw afval en ga zo maar door. Mensen koken hun eten zodat het beter smaakt en zodat ze er tegen kunnen. Er is namelijk heel veel eten waar wij ziek van zouden worden als het niet gekookt zou zijn.

Bij koken, bakken en braden wordt het voedsel verwarmd. Dat kun je op verschillende manieren doen. De oudste manier is koken boven een vuur. Vroeger was dat een houtvuur. Tegenwoordig hebben we een gasfornuis. Dat is een plaat met gaspitten, waarop je een pan kunt zetten. Uit de pitten kun je gas laten komen. Als je dat aansteekt, ontstaat er vuur om de pan te verwarmen.

Je hebt ook elektrische kookplaten. Daarmee kun je een pan verwarmen zonder vuur. Met behulp van elektriciteit wordt een plaat erg warm gemaakt. Als je er een pan op zet, wordt die natuurlijk ook warm.

De gems.

In een land hier niet zo ver vandaan leefde eens in de bergen een gems.

Die gems voelde zich heel ongelukkig en zielig, omdat hij geen kromme horens had, zoals de andere gemzen. Zijn horens waren gewoon recht en dat vond hij heel erg.

Op een dag liep de gems onder een notenboom door en toevallig viel er net een noot naar beneden. Pats! Boven op de kop van het dier. "AU!" riep hij. Hij werd zo boos op de boom, dat hij zijn kop boog en op de boom af stormde. Beng! De gems bonsde met zijn horens tegen de stam. Die begon zo te schudden, dat alle noten van de takken vielen. De gems kreeg ze allemaal op zijn kop en op zijn rug.

"OEI! AU!" riep de gems en hij draafde gauw weg. Wat deed zijn kop pijn! Hij rende meteen door naar een grote plas om zijn kop in het water af te koelen. Hij boog zich voorover en toen zag hij zichzelf in het water. Maar... was hij dat wel? Ja, hij was het. Alleen waren zijn horens krom geworden door de botsing met de boom! O, wat was het dier blij! Nu was hij net als de andere gemzen.

(P. Taylor, 1970)

Confetti

Lindy verveelt zich. Het regent buiten en ze weet niet wat ze moet gaan doen. Jeroen is er niet. Die moest mee, naar zijn Oma. Hij had liever met Lindy gespeeld, maar sommige dingen moeten nou eenmaal... Lindy's moeder had gezegd dat Lindy ook best eens met een ander kind kon gaan spelen, maar daar had ze geen zin in. En nu zit ze op haar bed. Niks te doen.

Ze pakt een perforator uit de la van haar bureau. Je weet wel, zo'n ding om gaatjes in papier te maken. Daarmee zit ze verveeld gaatjes in een stuk papier te maken. De ronde stukjes, die eerst in de gaatjes zaten komen in de perforator terecht. Na een tijdje zit 'ie vol. Lindy maakt hem open. Alle rondjes vallen op het bed. "Lijkt wel confetti..." denkt Lindy.

Zo goed en zo kwaad het gaat doet ze de kleine ronde snippertjes in een boterhamzakje.

Nu pakt ze een oude reclamefolder en maakt er ook gaatjes in. Als de perforator weer vol is, leegt ze hem in het zakje. Allemaal vrolijk gekleurde snippers vallen erin.

Lindy begint het leuk te vinden. Ze maakt confetti. Waarvoor? Dat weet ze nog niet. Maar in ieder geval verveelt ze zich niet meer!

Les 2

Nog eens oefenen.

Lees de volgende teksten en beantwoord na het lezen de vragen.
Denk je ook aan de vragen die je jezelf tijdens het lezen moet stellen?

Spiëren.

- 1 De hele dag door ben je in beweging.
Je loopt, staat, zit, rent...
Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat ben je bezig.
Eigenlijk is het heel bijzonder, dat je met je lichaam zoveel dingen kunt doen.
- 5 Weet je hoe dat kan?

Aan je botten zitten spieren vast, als een soort touwen.
Die spieren trekken aan je botten, **doordat** hij korter en dikker kan worden.
Je spieren kunnen niet werken zonder brandstof.
Ze hebben zuurstof en suiker nodig.

- 10 Zuurstof adem je in en suiker haal je uit je eten.
Al die brandstoffen worden opgenomen in je bloed
en je bloed brengt het weer bij je spieren.
Zo kun je in beweging blijven.

Zo zie je maar dat al dat bewegen de hele dag door niet zomaar vanzelf gaat.

- 15 Om te kunnen bewegen hebben je spieren zuurstof en suiker nodig.

1. Waardoor kan een spier aan je botten trekken?

.....

.....

2. Schrijf op wat de inleiding, wat de kern en wat het slot is.

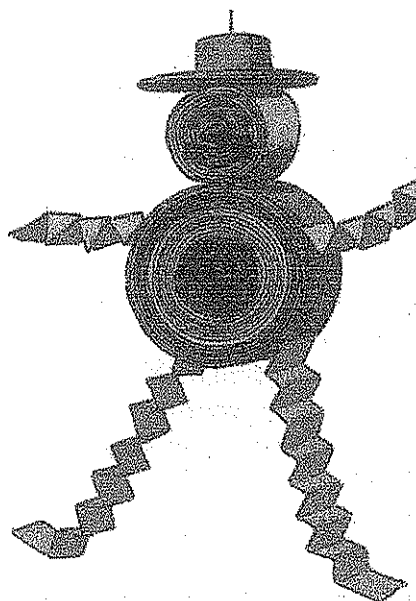
De **inleiding** loopt van regel 1 tot en met regel

De **kern** loopt van regel tot en met regel

Het **slot** loopt van regel tot en met regel

3. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?

.....
.....

Het stroken-mannetje.

Dit heb je nodig:

- 3 rollen serpentine
- karton
- lijm
- stiften

Een leuk mannetje is heel eenvoudig te maken.

Zijn buik wordt gemaakt van een heel strak opgerolde rol serpentine.

Serpentine is een stijf opgerolde lange strook gekleurd papier.

Het hoofd is een wat kleinere rol.

De buik en het hoofdje moet je zo op elkaar lijmen dat de rollen niet los kunnen schieten (met de plakrandjes tegen elkaar).

Dan knip je uit een stuk karton een ronde of ovale hoedrand.

Plak die op het hoofd vast.

Op die rand plak je als hoed een kleine rol serpentine.

De armen en benen maak je door een strook serpentine om en om te vouwen.

Lijm ze daarna aan de buik vast.

En klaar is je stroken-mannetje.

(Straub, 1983)

4. Wat is serpentine?

.....

.....

Les 3

Nog meer oefenen.

Aken

Op grote rivieren en kanalen zie je vaak van die grote schepen met een platte bodem varen. Deze boten noemen we aken. Ze vervoeren allerlei materialen van de ene plaats naar de andere. Ze vervoeren bijvoorbeeld vaak grondstoffen naar een fabriek. Later worden de producten dan weer bij de fabriek opgehaald en naar de zeehaven gebracht. Van daar uit kunnen die producten over de hele wereld verspreid worden.

1. Wat zijn aken?

.....

2. Wat is het thema van deze tekst?

.....

Iets raars...

- 1 Jij bent vast wel eens naar de dierentuin geweest.
Daar kun je een heleboel dieren zien.
Ken je ook de dierentuin in Emmen?
Laatst is er iets raars gebeurd bij de nijlpaarden in Emmen.
- 5 Toen de oppassers op een ochtend bij de nijlpaarden kwamen kijken,
zwom er opeens een baby-nijlpaardje tussen!
De avond ervoor was er nog niets te zien.
Niemand van de oppassers wist dat het nijlpaard Suzy zwanger was.
Gelukkig gaat het goed met Suzy en haar kind.
- 10 Het baby-nijlpaardje heet Balenga.
Het is vernoemd naar een Afrikaanse stam.

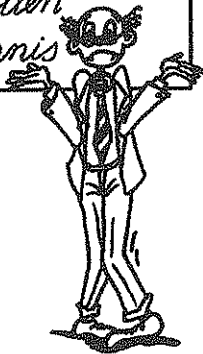
3. Waar is daar in regel 2?

.....

4. Wat is het in regel 11?

.....

soort tekst
 waarom en hoe
 voorspellen
 voorkennis

De dagen van de week

- 1 De dagen van de week zijn genoemd naar oude goden.
 Het waren de goden van de Germanen.
 De Germanen woonden aan het begin van de jaartelling in ons land.
 Zij hadden heel veel goden, zoals de zon en de maan.
- 5 Die twee 'goden' vind je natuurlijk in de eerste twee dagen van de week.
 Maar er zijn ook andere goden, zoals Donar.
 Ze dachten dat hij de god van de donder was.
Zijn naam zit verstopt in donderdag.
 En in woensdag zit de naam van de god Wodan.
- 10 Deze god reed volgens de verhalen op zijn paard door de lucht.
 Fria is de naam van een godin.
 Je kunt vast wel raden in welke dag haar naam verstopt zit.

5. Wie wordt bedoeld met zijn in regel 8?

6. In welk dag zit de naam van de godin Fria verstopt?